

BIBLIOGRAFIA

Albert MANENT; *Els noms de lloc del terme i del poble de Capafonts*, «Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària», II (Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV), Excma. Diputació Provincial de Tarragona, 1981, p. 9-67.

Així com Gaston Paris, a finals del s. XIX, manifestava la necessitat que cada municipi comptés amb una monografia dialectal, la mateixa exhortació podria estendre's al camp de la toponímia. I a fe, però, que aquest «desideratum» s'està complint d'una manera exemplar pel que fa a una parcel·la del nostre domini, el Camp de Tarragona, que, en pocs decennis i formant part d'un pla de treball d'A. Manent i R. Amigó, està veient proliferar el nombre d'estudis sobre els noms de lloc —i els noms de persona— de diversos termes de les comarques tarragonines. Albert Manent, que ja s'havia ocupat de l'onomàstica de L'Aleixar, Vilaplana, Maspujols i La Febró, enriqueix ara la seva llista de contribucions amb un estudi exhaustiu sobre els noms de lloc de Capafonts (Baix Camp).

L'autor recull prop de 400 topònims referents a turons, muntanyes, cingles, colls, coves, basses, fonts, molins, partides de terra, camins, ponts, masos, eres, etc., del terme, així com dels noms dels carrers, places i cases del nucli urbà, sense descuidar-se dels cognoms més freqüents i dels renoms. Un índex general remet a cada epígraf i dos mapes (l'un, urbà, l'altre, del terme) orienten sobre la situació dels principals topònims.

Els noms, arreglats «in situ» a través dels més experts coneixedors d'aquelles terres, són classificats per grups d'afinitat semàntica (cursos d'aigua, aturonaments, graus, coves, etc.) i, al costat de cadascun d'ells —presentat sota els cànons normatius— figura la transcripció fonètica que permet de copsar matisos que veda la versió ortogràfica: així *Pena Roja* 16¹, pron. *penarròija*, *el Diumenget* 233, pron. *lu dumentgèt*, *el Ràfol* 242, pron. *lu ràfu* (amb la fluctuació *-ol*, *-o*, tan freqüent en apel·latius), *Ca l'Oficial* (p. 61), pron. *ca l'auficial* (amb un diftong d'origen fonosintàctic força estès), *Riucorb*⁵⁶ pron. *lu ricòrt* (amb una reducció *riu->ri-* que trobem sovint en hidrònims, com *Ridaura* < *Riudaura*, etc.).

Quan ha estat possible, hom fa referències històriques, especialment substancials en el cas de *Capafonts*, tot considerant-ne l'evolució demogràfica, els mitjans de vida, etc. Una part dels topònims presenta el suport de la forma antiga, pouada en els *Manuels d'Actes Notarials*, o en el més tardà *Amillaramiento del término de Capafonts* (de 1880 i de 1891). Així, la documentació de *los Motllats*, 120, modificació de *Montllat* (llat. *Mons. latus*), és abundosa al llarg dels segles i ja arrenca des s. XII; *Soldella* 58, ja apareix el 1324; etc.

Manent no ha rebutjat les variants: per ex., *Barranc de Morterets* figura al costat de *B. de la Tàrrascona* 43; *Barranc de l'Abigutar*, al costat de *B. del Bugatà* 41, que l'autor interpreta amb certament com a l'*Abegotar*, en relació amb la pràctica de l'apicultura per aquelles contrades; *Mas d'en Carles* o *del Carles* 200, amb una fluctuació entre l'article

personal antic *En* (que trobem fixament en els topònims antics: *lo Camp den Spert* 227, *l'Horta d'en Botona* 153, *la Sorteta d'en Fort* 156, etc.) i el modern *lo -o* la seva variant contextual *el*, precedit de vocal —(*lo Camp de l'Espert* 227, *lo Motllat del Baptistó* 293, etc.), que avui predomina.

Hem de donar la benvinguda a aquest treball per la bona feina ben feta que mostra, i l'esplet de materials que aporta. Sabem que en aquestes terres de repoblament la quantitat de topònims d'origen antroponímic és més gran que a les septentrionals i que, per tant, llur interès per a la lingüística històrica és menor. Tanmateix, del recull d'A. Manent es desprenen nous ensenyaments d'ordre vari. Vet-ne ací algunes mostres, entre d'altres.

1) La persistència d'alguns topònims d'ascendència mossaràbiga, segons el saber de J. Coromines: *Capafons 1* (⟨*Caput Fontium*), *lo Picorandan 4*, un compost de *picó* 'puig' i el derivat del llat. *hirundo* 'oreneta', o sigui, 'pic de l'oreneta'; d'altres casos, com *Pena Roja* 16 i (*lo Forat de*) *Pena-post* 12, derivats del llat. *pinna*, són dubtosos, donada l'alternança en la palatalització catalana de la —NN—.

2) A través de la toponímia se'ns dona a conèixer algun apel·latiu passat per alt als grans reculls lexicogràfics, com és el cas de *la Manugra* 30 que, a part la seva condició de topònim, significa una classe de bolet, o bé *la Font de la Llòdriga* (o *Llòdriga*) 75, variant de *llúdriga*, tampoc coneguda fins ara, que podria ésser —i és una conjectura personal meva— resultat d'un creuament amb *llòtiga* 'bruta', molt propi d'aquelles terres.

3) Es troba algun topònim viu, com *los Timonals* 125, que només havia estat recollit en la llengua antiga; o, a l'inrevés, mots recolectats només en la llengua moderna, aquí apareixen en qualitat de topònims pretèrits, com *lo Planiol* 145 (any 1334).

4) Una àrea restringida d'ús de certs mots orogràfics, com *Picó* (registrat a Mallorca, DCVB, s.v.), ara s'estén també al Camp de Tarragona (*los Picons* 122); igualment *Peníscola* és documentat amb un topònim pretèrit (*Paníscola* 158, any 1327).

5) La revelació de variants desconegudes és suggestiva. Així, *la sort d'Anyena* 267 apareix sota la forma *Dardanyena* (s. XIX) que hipotèticament podríem posar en relació amb un antic nom en *-ana*,* *Dardeniana*, amb un radical congènere del gal·lo-romànic *Dardenay*², amb pas de *-ana* a *-ena* per acció de la imela àrabiga; o bé *l'Argela* 126 amb obertura de la *i* d'*argila* provocada per la *l*, fenomen poc freqüent, però que trobem també a qualche punt del Matarranya³.

Les interpretacions sobre l'origen o la motivació dels noms estudiats són exactes o prudents. En el cas de *los Pedrancots* 121, que l'autor suggereix de relacionar amb *Pedra d'En Cot*, es podria pensar amb un derivat de *pedrenc* o *pedranc* (cf. *Lloanca* 257, derivat de *Llosanca*). *Lo Cubilàs* 113, més que del llat. *cubiculum*, l'entroncaria amb *cubile* (cf. valencià meridional (*a*) *covil* 'jas de la llebre', *la Covil* (Cerdanya), etc.⁴).

Quant a les formes oficials dels topònims reunits, deixant a part la qüestió de l'article *lo*, potser valdria la pena d'acceptar alguna variant ja tradicional com pot ser *lo Domenget* 233, en lloc de *lo Diumenget*.

La llista alfabètica final resulta d'una gran utilitat; cal, però, substituir *coz* per *coll*; *Meiet*, que en el text apareix també sota la variant gràfica *Maiet* (núms. 67 i 114), s'hauria d'unificar en la grafia.

M'és grat de felicitar cordialment l'autor per la densa feina acumulada i la correcta presentació dels materials agavellats. Que el seu entusiasme no decaigui i puguem llegir d'altres monografies d'A. Manent tan valuoses com aquesta.

Joan VENY

1. La xifra postposada al topònim fa referència a la numeració usada per l'autor.
2. Cf. A. DAUZAT-CH. ROSTAING, *Dictionnaire étymologique des noms de lieu en France*, Paris, 1963, s.v. *Dardenac*.
3. J. RAFEL FONTANALS, *La lengua catalana fronteriza en el Bajo Aragón meridional. Estudio fonológico*, Universidad de Barcelona, 1981, pàgs. 137-138.
4. Vegeu J. VENY, *Estudis de geolingüística catalana*, Barcelona, 1978, p. 221 i nota 46.

SERVEI DE CARTOGRAFIA: Catàleg (...): El Servei de Cartografia de la Diputació de Barcelona ha publicat recentment, el Catàleg de l'obra cartogràfica que aquest Servei realitza. Té per finalitat de donar a conèixer la documentació fotogràfica i els fulls del plànol de la «Província» de Barcelona, a les escales 1:10.000, 1:5.000 i 1:2.000, que es troben actualment a disposició del públic. Aquesta informació queda reflexada gràficament i entenedora en el nou Catàleg que duu la data d'octubre del 1981.

La impressió és a dues cares i sis tintes en un sol full de 75,5 x 100 cm., que s'ofereix plegat a 24 x 20 cm. La cara de davant d'aquest Catàleg, està ocupada principalment per un Mapa de Catalunya a escala aproximada de 1:400.000, amb les divisions provincials, comarcals i municipals, ben diferenciades amb una grafia adequada: creu i ratlla, traços i línia seguida, respectivament. Una retícula, a tres tintes, sobre el Mapa, permet d'identificar la situació i designar cadascun dels fulls, per mitjà de tintes i trama. En el mateix Catàleg i en la part titulada: «Gràfic de distribució DELS FULLS DELS PLÀNOLS DE CATALUNYA a Escales 1:5.000 i 1:10.000», diu: «La quadrícula de color verd correspon als d'escala 1:5.000 i la de color blau a l'escala 1:10.000. La designació de cada full ve definida per dues xifres, per exemple, la 282-103 correspon a Balsareny, i els números són els de la columna vertical 282 i de la fila horitzontal 103, en la intersecció dels quals trobem aquesta localitat.» En un altre gràfic apart hi ha la faixa de mapa que va des de Coma-ruga fins a Malgrat de Mar, amb els fulls existents a escala 1:2.000, el Maresme, Baix Llobregat i Garraf, inclou també, uns fulls del Vallès Oriental —Granollers— els quals estan en procés de realització. Va indicar que el format d'aquests fulls i llur numeració és provisional i que es procedeix a l'adaptació a les normes del Codi Cartogràfic. La cara del darrera ofereix una completa informació dels vols fotogràfics dels quals hom disposa, presentats per municipis i per ordre alfabètic. Al costat del llistat dels noms dels municipis hi ha el llistat amb la referència dels vols: Blanc i negre o color, escala del vol, data del vol, recobriment del Municipi i el quadrant del Municipi: N., S., E., o O. que afecta el recobriment fotogràfic.

EXEMPLE NOMENCLATURA.

NOM MUNICIPI	B/N: Blanc i Negre Color: Color.	Escala	Data del vol	Recobriment del Municipi
SEVA	B/N	1/20.000	17/07/67	100%

Fins aquí una reduïda descripció de les parts principals que conté el Catàleg del Servei de Cartografia. Inclou també uns apartats en els quals informa sobre: el Mapa de Catalunya en quatre fulls; els Ortofotomapes publicats fins ara; i la Cartoteca de Catalunya, on «...ha estat aplegada una documentació considerable constituïda per milers de plànols i mapes...»

En resum ens diu que el Departament d'Informació i Vendes del Servei de Cartografia, carrer d'Urgell 187, tel. 321 80 00 ext. 277, té a disposició de tothom, per consulta i o adquisició:

178 fulls a escala 1:10.000

1.068 fulls a escala 1:5.000

269 fulls a escala 1:2.000

386 municipis amb diferents vols fotogramètrics, el més antic, data de l'any 1966; i del 1981, el més recent.

Deixant de banda, ara, l'aspecte purament informatiu que —sobre fulls o plànols— té el mapa base del gràfic de distribució, cal dir que pot ésser atractiu per algun altre concepte, com per exemple la Toponímia. Els noms de les comarques apareixen amb una lletra, en majúscules, que sobresurt de la resta. Els topònims corresponents al nom dels municipis són grafats amb un tipus de lletra més petit, en minúscules, però llegibles. Un punt determina la situació de la capital. Quan el nom del municipi no és el mateix de la capital, és posat en un altre tipus un xic més gran i amb els dos topònims, així: La Coma, capital i el nom del municipi La Coma i La Pedra. Al referir-nos a la quadrícula o retícula a tres colors, ens ha quedat sense comentar la de color vermell que correspon als fulls E. 1:50.000 del Mapa de l'I.G.N., dins dels quals queden repartits els fulls de les altres escales, ja esmentades.

En general és una publicació que, si bé conté algunes errades —no massa importants—, pel seu contingut informatiu s'esdevé interessant, i en conjunt força acurada.

Lluís RAMONEDA I SOLER

Antoni M. BADIA i MARGARIT: *Gramàtica Històrica Catalana*, Biblioteca d'Estudis i Investigacions n.º 4 (Tres i Quatre), València 1981, 414 pp. i mapes.- Reimpressió, en versió catalana, de la primera edició castellana (Barcelona 1951, 387 pp.). No cal recordar la importància de l'obra. I la utilitat dels exemples extrets de la toponímia.

Mélanges de Philologie et de Toponymie romanes offerts à Henri Guiter, Perpignan 1981, 524 pp., 2 gràfics i un mapa.

Del punt de vista onomàstic l'interès d'aquest recull molt variat resideix en el fet que estableix una bona bibliografia de l'obra del professor Enric Guiter (pp. 10-16, amb més de 300 títols). Podem remarcar, encara, de Lous BALMAYER, *Noms de plantes dans la toponymie romane du catalan et du languedocien* (pp. 213-232), on l'autor —amb mètodes de més de mig segle enrera parteix només de toponímia major i de nomencladors per a establir estadístiques sobre ètims de topònims; i, de Mathias DELCOR, *La Toponymie antique grecque et phénicienne de la côte catalane selon Avienus*, síntesi i estat de la qüestió (pp. 247-266).

Cartulario del Monasterio de «San Cugat del Vallés» - Cartulari del Monestir de Sant Cugat del Vallés, Vol IV, Índices - Índexs, Madrid (Ministerio de Cultura. Dirección General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas) 1981 (1982) 190 pp.

Amb una presentació de Frederic UDINA i MARTORELL, representa la cloenda de l'obra iniciada per Mons. J. RIUS SERRA. Comprèn dues parts: l'índex toponímic, amb localització —dintre les possibilitats— de tots els topònims del cartulari (p. 13-66); i l'índex «onomàstic» (vol dir antroponímic), que recull tots els noms de persona. Completa el treball una llista útil de concordàncies entre la numeració del cartulari i les de les edicions de J. Rius i de J. Mas.

Carles DUARTE I MONSERRAT: *De l'Origen dels Mots (Materials per a l'Ensenyament)*, Barcelona (Indesinenter) 1981, 88 pp.

Introducció didàctica a la lingüística (semàntica, lexicologia, gramàtica històrica). Remarquem els capítols: *Els Noms de Persona* (pp. 33-34); *Els Noms de Lloc o Topònims* (pp. 59-62); i una aproximació als mètodes onomàstics d'En Joan Coromines (pp. 79-84).

Ferran PAMIES I RIUDOR: *Manual d'Orientació*, Barcelona (El Llamp) 1982, 142 pp.

Introducció a la topografia, la cartografia, i a la terminologia geogràfica, amb gran sentit didàctic.

Eduard JUNYENT I SUBIRÀ: *Diplomatari de la Catedral de Vic. Segles IX-X, 2.-* (St. Hipòlit de Voltregà 1982).

Ha estat distribuït aquest fascicle segon de l'obra de la qual ja ha estat donada referència en ONOMÀSTICA B.I. 1980 II. Comprèn les pàgines 137 a 272, i abasta documents dels anys 933 a 960: la majoria es refereixen a terrenys de tota la Plana de Vic, especialment a les conques dels rius Merder i Gurri, però també del Lluçanès, Bages, Moianès, Conca d'Òdena, Vallès i fins del Conflent (Elna). Remarquem novament l'extraordinària riquesa antropològica i toponímica d'aquesta antiga documentació.

Eliseu PEIDRÓ: *Arquitectura religiosa romànica del Vallès*, Barcelona (UEC de Sants) 1982, 12 pp.: llista de les esglésies i capelles, amb el topònim corresponent, i classificades per municipis: 175 hagiòtopònims.

Francesc CORTIELLA I ÒDENÀ: *Història de Constantí*, Constantí - Tarragona (Sindicat Agrícola) 1981, 258 pp.

Un índex onomàstic molt complet (p. 233 a 251) recull tots els noms de persona i els nombrosos noms de lloc citats en el treball.

I Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat, Martorell (Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat) 1982, 96 pp.

Recull de les ponències, totes interessants, presentades a les I Jornades d'Estudis (febrer del 1981). Remarquem una útil bibliografia del Baix Llobregat presentada per Jaume CODINA (pp. 27-30: 70 títols. Hi manquen articles de Mn. J. Mas); les esglésies preromàniques, de Montserrat PAGÈS I PARETES; i especialment *Els Noms de Lloc al Baix-Llobregat*, de Josep MORAN I OCERINJAUREGUI (p. 31-44), amb classificació dels topònims per estats històrics, i amb propostes d'etimologies. L'autor ha tingut la gentilesa de comunicar-nos una «corrigenda» del seu treball. P. 35, lín. 18, cal llegir: «Quintiano (*Quinçà), a Provençana, de *Quintius* o *Quinctius*.- Provençana, de **Proventius*, derivat de *Provius*, segons Aebischer⁶.- Pallejà, de *Palladius*.- Pàg. 35, lín. 35: on diu Voltreta, cal llegir Voltrera.- P. 38, lín. 26: on diu *Coollo*, cal llegir *Collo*.- P. 40, lín. 15: cal llegir: Cocó: «clot a la roca»: Cocona la Sivina, Cocona Sostrella (Garraf).

Cosme AGUILÓ I ADROVER: *Topografia submarina i talassonímia en el Migjorn de Mallorca*, in «Randa», 12, B. 1981 (1982), pp. 73-82.

Després d'una introducció sobre bibliografia i metodologia, l'autor s'estén sobre la zonificació (i terminologia) del fons marí en la mentalitat del mariner, la utilització (i exemples) de les senyes de localització dels paratges marins, els apel·latius marítims, i els classifica. Acaba donant la llista alfabètica dels 90 talassònims recollits en l'àrea estudiada. Amb aquest treball (i els futurs de l'autor), els de V. M. Rosselló i Verger sobre el litoral

valencià, i el de Maria Teresa Montaña sobre el tarragoní, apareix ja satisfactòriament fressat un espai onomàstic fins ara un xic descuidat. Hom ho aprofitarà per a fèrtils observacions comparatives. Així Cosme Aguiló no troba «sapes» i «sapeig» tan corrents al litoral català; i quasi no enregistra «placer», corrent al valencià. Etc.

Vicenç M. ROSSELLÓ I VERGER: *Canvis de propietat i parcel·lacions al camp mallorquí entre els segles XIX i XX*, in «Randa» 12, 1981 (1982), pp. 19-60.

D'entre un estudi molt copiós i documentat, però que s'allunya de les nostres temàtiques, destacarem amb tot el paràgraf final sobre la utilització de la toponímia. El copiem integralment: «Una senya inequívoca de la subdivisió —més que de la parcel·lació extrema— ha romangut en la toponímia. Els recursos per a anomenar els predis provinents d'una divisió són variats i repetits; potser sia el més corrent la contraposició *nou i vell*, *de baix (d'avall) i de dalt (d'amunt)* (quan el terreny s'hi presta), *d'En Tal o d'En Qual*. D'exemples n'hi ha a balquena: Hortella nou, Hortella vell, Bàltx d'avall i Bàltx d'amunt, Son Granada de Dalt i Son Granada de baix, Son Macià d'En Verdera i Son Macià d'En Lluc, etc. També hi pot intervenir el diminutiu (Son Pelat, Son Peladí, Son Pelat nou i Son Pelat vell; Son Colom, Son Colomí...), combinacions de noms i cognoms (Son Sala, Son Saleta, Son Salí, Son Sala Banyà vell, i Son Sala Banyà nou).»

Joan ROSSELLÓ LLITERAS: *Capbreu d'Almoïna*, Ciutat de Mallorca (Publicació de l'Arxiu Diocesà) 1981, 48 pp.

Publicació d'un document del segle XVI, Capbreu Vell de la Obra Pia, conservat a l'Arxiu diocesà de Mallorca. Hom pot treure un excel·lent profit dels índexs: toponímic i especialment antroponímic, amb més de mil noms de persona (prenoms, llinatges, i també qualque malnom: Sabramet, Bandetjat, Quatre-Homens, Curt, Maridat, Sanctus, Capbaix, Capeta, Guineu, etc.); posteriorment classificats per parròquies.

Josep SEGURA I SALADO: *Defensa de la Costa de Manacor*, separata del segon tom de la Història de Sant Llorenç des Cardassar, Mallorca 1981, 82 pp.

Aquesta publicació ens permet d'assenyalar que l'autor, dintre el material històric inèdit que publica, inclou una ben aprofitable riquesa onomàstica. Recordem les *Notes per a la Història de Deià*, I, II, i III.

Miquel BOVER, Pere CRESPI, Vicenç PÉREZ BRU: *Ses Sínies a Sóller, Guia de Sóller I, Sóller* 1981, 16 f.- 76 sínies localitzades i mapa corresponent.

Miquel BOVER, Vicenç PÉREZ BRU, Andreu PONS: *Els Molins a Sóller i Fornalutx, Guia de Sóller 2*, 26 f.- Llista dels molins, topònims, i mapa corresponent.

Albert COMPTE I FREIXANET i Andreu ROMÀ I ESPÍ: *Revisión de la Toponimia del mapa topográfico a Escala 1:25.000. Hoja número 221 Portbou*, Barcelona-Figueres 1982, 21 pp. ciclostilades.

Cal agrair la persistència d'Andreu Romà i dels seus col·laboradors en la tasca pacient, ingrata, però necessària, que duen a terme. Andreu Romà ja ha tingut espai en el present Butlletí per a explicar les dificultats trobades. Ens permetrem unes remarques lingüístiques. En primer lloc convindria que, d'una vegada, ens poséssim tots d'acord per a distingir els noms comuns dels noms propis, i per a no confondre un antic article fossilitzat dintre un nom propi amb l'article en funcions. I d'acceptar, una vegada per sempre, que el noms propis s'han d'escriure amb majúscula. El problema es complica amb els corònims, o noms

genèrics geogràfics, que els autors han escollit d'escriure amb minúscula —decisió que seria lògica sempre que es tinguin en compte els factors següents: 1) segons normes internacionals adoptades per molts països, el nombre dels quals augmenta cada dia, els corònims són traduïbles. La grafia amb majúscula evitaria aquest risc. 2) Un nom aïllat constitueix un text. Cal acceptar la norma universalment respectada segons la qual tot text és iniciat amb majúscula.- Agraïrem l'exposició d'arguments contraris, si n'hi ha.

Cosme AGUILÓ ADROVER: *Mapa toponímic de Sa Dragonera format per (...)*, Palma de Mallorca, 1982, 1 full.

L'autor del mapa de l'arxipèlag de Cabrera, publicat i distribuït l'any passat (i del qual ens hem fet repetidament el ressò), publica ara el resultat del seu pacient i rigorós treball a l'illa de Sa Dragonera, en terme d'Andratx. Són situats tots els topònims; i el mapa principal és completat, de més, per mapes auxiliars dedicats als topònims problemàtics (el famós *Na Pòpia*, per ex.), la toponímia de l'illa segons Antoni Despuig i Dameto (1784), una vista en perspectiva, etc.

Miquel BARCELÓ: *Sobre tres topònims berebers a les Illes orientals d'Al-Andalus*, in «Faventia» 2/2, 1980, pp. 131-133.

Possibles ètims de tres indrets de Mallorca i Menorca: Rahal Hamem, Beniminalla, i Rahal Alcoraia.

Pere BALANÀ i ABADIA: *Una etimologia àrabiga per a Juenda*, in «Fonoll», 20, Juneda, febrer 1982, pp. 27, 29-30.

Examina els ètims hipotètics de Juneda: cèltic, romans (tres), i àrabs (tres); i es decanta per un derivat diminutiu de «gund» («exèrcit», però també «districte» o «campament militar»).

Pere BALANÀ i ABADIA: *Toponímia Àrabigo-catalana: Lleida, Tortosa i Tarragona segons un manuscrit àrab inèdit de la Biblioteca reial de Rabat*, in «Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària» de l'Institut d'Estudis Tarraconenses, II, Tarragona 1981, pp. 69-96 —de les quals pp. 92-95 són reproduccions de les pàgines del manuscrit.

Es tracta de descripcions de les ciutats de Lleida, Tortosa i Tarragona, obra anònima, potser del s. XV. L'autor de la transcripció la completa amb quantitat de notes i observacions comparatives.

Antoni CALERO PICÓ: *Cròniques de les muntanyes d'Alacant*, Alcoi (La Lluerna) 1981, 104 pp.

Guia d'excursionisme, que aporta un conjunt important de topònims (orografia, despoblats, etc.); amb un croquis, de la Vall d'Alcalà, Vall de Gallinera i Vall d'Evo.

«*La Voz del Bajo Ebro*», Tortosa, 19 de juny de 1981, publicà (pàg. 1 i 2) un reportatge fotogràfic (i una informació) sobre el Col·loqui de la «Societat d'Onomàstica», celebrat els dies 12 i 13 de juny. (Amb fotografies del col·loqui pròpiament dit, i de la recepció a l'Ajuntament).

«*La Font del Be*», Sant Joan Despí, Desembre 1981, pp. 12 i 13, publica una entrevista amb Josep LLOBERA i RAMON, on aquest professor explica el mètode utilitzat per a l'execució del seu recull toponímic del terme, la situació actual del treball (que obtingué el premi Eduard Brossa l'any 1956 i ha restat inèdit).

La mateixa publicació, p. 2, reproduïx una carta de Josep MORAN OCERINJAUREGUI sobre la grafia correcta del nom de Sant Joan Despí.

«Torelló»; febrer 1982, signat ANNA, un article *Topònims i Cognoms: notes sobre el topònim Terrers i el cognom*, escrit sovint Tarrés.

Manuel GRAU MONSERRAT: *El topònim Vilafranca*, in «Bol. Soc. Castellonense de Cult.», LVII, oct.-des. 1981, pp. 455-486.

Aplec de documentació (s. XIII-XVIII) sobre els topònims «Vilafranca» i «Cit».

TREBALLS EN CURS:

Miquel GALITÓ I PUBILL: Onomàstica i especialment toponímia de Castellnou de Seana, Ut-xafava, Ivars d'Urgell i Barbens.

Pere BALAÑA I ABADIA: Etimologies de La Mussara i d'altres indrets de la comarca.

Emili CASANOVA: Toponímia de la Vall d'Albaida, antroponímia històrica d'Agullent; i estudi dels malnoms del rodal.

Ramon PUIGCORBÉ: Antroponims de la Vall de Riudebitlles; etimologia dels municipis del Penedès; estudi de cognoms vilafranquins.

Jaume VIDAL ALCOVER: Topònims mallorquins d'un cartulari del segle XII.

Xavier TERRADO: Onomàstica (antroponímia i toponímia) de la conca del Noguera Ribagorçana, des de la Serra del Montsec fins a les fonts del riu, amb les zones marginals dels afluents (la vall del riu Valiera —des de Soperuny a Sobrecastell— i La Terreta).

Antoni ROURERA FARRÉ: Estudi global del Ribagorça —amb dades sobre la toponímia.

Jaume QUINTANA: Toponímia del terme d'El Port de la Selva.